

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

lentacv-||la noui testamenti Cardi.||nalis sancti Xisti.||

Cajetan, Thomas

Colonie, 1526

VD16 V 1243

lentaculi secundi quaestio prima

urn:nbn:de:hbz:466:1-34421

Incipit secundum ientaculum

lum: in quo quattuor quaestiones tractantur.

Currunt Secundo circa diuer-

sa sacra scripture do-
cumenta de filiis dei, quaestiones item
quattuor. Prima est de verbis Pauli
apostoli ad Ro. i. de unigenito filio

dei, quibus dicit, quod predestinatus est filius dei in vir-
tute secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione
mortuorum Iesu Christi domini nostri.

¶ Secunda est de verbis Joannis euangeliste Joa.
i. de filiis dei adoptiuis, dedit eis potestatem filios
dei fieri, quod non ex sanguinibus neque ex voluntate car-
nis neque ex voluntate viri, sed ex deo nati sunt.

¶ Tertia est de verbis apostoli Pauli i. ad Cor. xv
de baptismo quo generantur filii dei, quum dicitur, alio
quin quid faciunt qui baptizant pro mortuis, si omnino
mortui non resurgunt ut quod et baptizantur pro illis?

¶ Quarta est de verbis eiusdem apostoli ad Gala.
iii. de hereditate filiorum dei per fidem re promissa
non per legem, quum dicitur, lex ordinata per an-
gelos in manu mediatoris, mediator autem unus non
est, deus autem unus est.

Circa prime quaestiois verba difficultas
est. Tu propter proprietatem sensus: non
enim prope dictum videtur de filio dei quod predestinatus
est filius dei. quantumcumque ratione humane nature ve-
rum sit predestinatum esse ut humana natura sit ve-
rita filio dei in persona, et homo ille scilicet Iesus
filius beate virginis sit predestinatus filius dei: quia si-

¶ iiiij

Ientaculi secūdi quæstio prima.

gnificatur suppositū illud quatenus est hūanū suppositum, in ppositis autē verbis illud relatiuum qui refert filium dei, sicut primo loco antepositum idē relatiuū refert etiam filiū dei quū dicitur, qui factus est ei ex semine David secūdū carnem: statim enim subditur, qui predestinatus est.

Tum, ppter varietatē textus apud Latinos et grecos et grecos inter se: dū latini codices cōiter habent q̄ predestinatus: greci autem aliq̄ similit̄er habent, aliqui habent qui destinatus.

Tum, ppter pluralitatem expositionū, dum vel p̄ destinatus est exponitur predestinatus est, vel declaratus est, vel q̄ relatiuū q̄ refert filiū David seu hominis. Nec enim ambiguitati attestari videntur.

Ad hanc Quæstionē absq̄ quocūq̄ preiudicio cuiusuis expositionis respōdēdo (quod subintelligi volo tam in precedentibus quam in sequentibus totius huius operis) dicitur q̄ sensus proprius litere ex intentione apostoli et cōtextu sumendus est.

Intentio apostoli clare apparet: intendit em̄ materiam euangeliū summarie explicare. Quū enim p̄posuisset se apostolū et segregatū in euāgelium dei de filio suo, explanandā duxit p̄positam euangeliū materiam, scilicet de filio suo: que scilicet euangeliū aperiret de filio dei. Et subiunxit tria cōprehendētia totam euāgelicā materiā. Primum est, q̄ factus est ei ex semine David secūdū carnem. Secundū est, q̄ predestinatus est filius dei in virtute secūdū spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorū Iesu Christi domini nostri. Tertium est, p̄ quē accepimus gratiam et apostolatū ad obediendū fidei in omnibus

Ientaculi secūdi quæstio prima, xxi

gentibus. **S**oportebat enim vt q̄ se euangeliū nunciū dicebat, explicaret qd̄ euangeliū cōtineret, vt sic ad euangelicā epistolā prepararet legentiū animos.

Contextus vero suadet specialitar duo. Alterum est, vt relatiuū ter repetitū (scilicet q̄ factus, q̄ predestinatus, p̄ quē excepimus) referat semp̄ illud primo propositū, scilicet filio suo, id est, filio dei. Alterum est vt similiter distinguatur, ordinetur ⁊ intelligatur li secundū carnē ⁊ li secundū spiritū: ita q̄ si cut primo explicatur fili⁹ dei secundū carnē, ita deinde explicetur filius dei secundū spiritū, vt sit plana constructio ⁊ planus sensus nec minus altus.

Et vt plenius intelligātur hec, inchoemus a primo. **D**eclarat itaq̄ mysteriū incarnationis quantum ad quinq̄. Primo quantum ad personam incarnatā, q̄ est ipse dei filius, p̄ relatiuū q̄, ita q̄ nec pater nec spiritus sanctus sed filius dei referē p̄ li q̄ vt patet in textu.

Secundo quantum ad modū incarnationis: q̄ nō ex virili semine seu naturali more genitus est secundum carnem, sed ex virtute spiritus sancti formatus secundū carnē, ⁊ hoc significat illud participiū factus. **N**esi diceret, q̄ nō naturali virtute secundum carnem genitus in materno vtero, sed ab extrinseca spiritus sancti virtute factus est. **S**imile habes ad **G**ala. iij. misit deus filiū suū factū ex muliere.

Tertio quantum ad cōiunctionem hūanitatē cū deitate: q̄ scilicet iuncta est deo vt organū cōiunctū. **D**uplex siquidē inuenitur organi gen⁹. **Q**uodam cōiunctū p̄sonaliter illi cuius est instrumentū: vt manus est organū quo operat̄ homo. **Q**uodam vero separatū secundum esse ab illo cuius est

Ientaculi secūda quæstio prima

instrumentū: vt serra qua homo secat, Serra enim
nihil est hominis secantis, sed aliud esse habet, alia
hypothesis est. Inter hūanitatē itaq; Christi et ces
teras creaturas secundū iunctionē ad deū, hec est
differētia, q̄ relique creature se habēt ad deū vt in
strumenta separata: ita q̄ deus vtit̄ illis vt instrumē
tis separatis. Et p̄pter hoc omnia tā naturalia q̄
voluntaria creaturarū opa deo attribuunt̄ in sacra
scriptura, oia inq̄t Isaias, opa nostra opat̄ es dñe
et Job, pelle et carnibus vestisti me, ossib⁹ et ueruis
cōpegisti me et c. Hūanitas autē Christi iuncta est deo
vt organū iunctū secundū esse p̄sonale: ita q̄ de⁹ p̄
humanitatē assumptā operat̄ sicut ego per linguā
meā, per manū meā et c. Et hoc significat̄ in textu p̄
pronomē ei, dñi dicitur, q̄ factus est ei, proculdubio
deo, filius q̄ppe dei secundū carnē factus est deo or
ganū coniunctū: q̄a deitas p̄ humanitatē Christi o
perat̄ sicut p̄ sibi coniunctū propriū organū, iuxta
illud, saluauit sibi dextera eius, et brachiū sanctū ei⁹.
Ad q̄d vt de nouū et mirabile inuenerat decātādū
p̄mittēs. Cātate dñi canticū nouū, q̄a mirabilia fe
cit: statim em̄ subdit, saluauit sibi dextera ei⁹, et bra
chiū sc̄tū ei⁹. Ac si dixisset: quū de⁹ salutē multipli
citer potuisset operari, hunc tamē modū elegit vt p̄
p̄riā dexterā et p̄priū brachiū (hoc est p̄ organū cō
iunctum) operaretur salutem in mysterio incarnas
tionis, vnde et subdit, notum fecit dñs, salutare suū
et c. Quarto quantū ad humanā genealogiam, q̄
scilicet ex semine Dauid: pro quanto beata virgo ex
qua carnem habuit, filia fuit Dauid per tot gene
rationes intermediās. Vbi clauditur veritas scri
pturarum, Messiam ex semine Dauid p̄mittē

Ientaculi secūdi quæstio prima: xxij.

tium: et regia. progenies: et quod peccator. David tanta gloria donatus est a deo, ut de ipsius semine Christus prodiret, et ipsi fierat talis tantaque promissio.

Quinto quantum ad humilitatem: dum explicat quod secundum carnem, que est infima pars humane nature. Mirum quippe mirum esset, si animam tantam humanam assumpsisset, quum sit nature intellectualis et immortalis: sed ubi prestat carnem quoque assumpsisset, mirabile valde est, et longe magis exinanivit semetipsum carnem assumens. factus ergo secundum carnem dum dicitur, nihil humane nature sprellum monstrat. Simile quod legis apud Joannem dum dicit, verbum caro factum est, propter dictam rationem. Est igitur literæ sensus ac ordo, qui filius dei secundum carnem, factus supernaturaliter est ei deo ut coniunctum organum ex semine David: pro quanto mater descendit ex progenie David.

Et adverte quod predictarum quinque conditionum due locantur ex parte subiecti, scilicet quod secundum carnem, et tres ex parte predicati, scilicet factus est ei ex semine David.

Venio nunc ad secundum de quo presens est questio. Vbi adverte quod ex parte subiecti locantur quoque duo, scilicet quod secundum spiritum, et ex parte predicati locantur reliqua, scilicet predestinatus est filius dei in virtute sanctificationis ex resurrectione mortuorum Iesu Christi domini nostri, ita quod sicut prius locutus est de filio dei secundum infimam nature humane partem, scilicet carnem, sic nunc loquitur de eodem filio dei secundum supremam nature humane partem, scilicet spiritum. Et interdicit quod secundum spiritum preordinatus est sanctificationis propria auctoritate ex tempore et causa proprie resurrectionis.

Ientaculi secūdi quaestio prima

ctionis qua surrexit a mortuis, nō qualiscunq; sed saluator Christus ac dñs noster. Quamuis enim infiniti fuerint modi apud deū qbus sanctificare mundū potuisset, elegit tamē ⁊ statuit ab eterno vt vltus sanctificatiua resideret in spiritu q est anima Jesu Christi: pro quanto voluit vt omnis gratie plenitudo non solū vt in singulari sed vt vniuersali capite etiā celestis ecclesie in illa anima habitaret, ita tamen q sanctificator per eam non sanctificaret quasi mendicato suffragio, sed ppria auctoritate vt filius dei ex vna parte, ⁊ ex alia parte ꝑ causa ⁊ tempus sanctificatiōis esset resurrectio ipsius, de huiusmodi enim causalitate scriptū est ad Ro iij. resurrexit ꝑpter iustificationē nostrā, de tpe vero Ioan. viij. nondū erat spiritus dat⁹, q̄a Jesus nondū erat glorificatus. Et secundū hoc vt dictū est, ex ꝑte subiecti locantur due cōditiōes (p̄sona scilicet filij dei ⁊ spiritus assumptus) dum dicitur, qui secundū spiritum.

¶ Potest ⁊ alius exponi spiritus: hoc est spirituale esse ⁊ operari non determinando ad esse ⁊ operari diuinū aut assumptū, sed cōiter, significando ꝑ spiritū esse ⁊ operari spirituale quod in christo fuit quodcūq; fuerit illud. Et sic ex parte subiecti due similiter cōditiōes locant: scilicet p̄sona filij dei, ⁊ esse ac operari spirituale quodcūq; in ipso quolibet est, ita q̄ sicut primo locutus est de filio dei secundū esse carnale, dicendo q̄ secundū carnē, sic nunc loquitur de eodem filio dei secundū esse spirituale, dicens q̄ secundū spiritum,

¶ Licet ex parte subiecti sit ista diuersitas expositionis, ex parte tamen ꝑdicati nō variatur sensus:

Ientaculi secūdi quæstio prima xxiiij

sed ponitur primo res ad quam predestinatus est, scilicet filius dei in virtute sanctificationis. Ita q̄ non intelligitur hoc simplex scilicet fili⁹ dei, sed totū cōpositū scilicet filius dei in virtute sanctificationis, vt res ad quam predestinatus dicit̄ filius dei secundū spiritū: sicut si diceretur q̄ homo secundū intellectū preordinatus est vt sit homo studiosus vt sit homo beatus, ⁊ similia.

¶ Nūerant̄ aut̄ in huiusmodi verbis mysteria tredecim. Duo ex hoc q̄ li predestinatus apponit̄ ad li qui secundū spiritū. Ex ipsa siquidem diuersitate vboꝝ dū qui secundū carnem dicitur factus, est ⁊c. ⁊ q̄ secundū spiritū predestinatus ⁊c. dicitur, intelligimus q̄ precipuū ⁊ p̄mū in mysterio incarnationis est esse spirituale: ex hoc enim q̄ apponit̄ p̄destinatio ad li secundū spiritū denotat̄ q̄ ordinatio diuina principaliter tendebat ad spiritū: hoc enī ipm̄ predestinationis nomen secū fert. Et merito, tum q̄a spirit⁹ longe prestantior est carne, ⁊ esse spirituale longe excellentius esse carnali. Tum q̄a caro assumpta a vbo dei est mediante spiritu, p̄ quāto ratio q̄ caro assumpta fuerit fuit spirit⁹: hoc est, ideo caro assumpta est q̄a erat materia spiriualis anime, ⁊ non econuerso.

¶ Rursus ex hoc q̄ q̄ secundū spiritū predestinatus dicit̄ ad totū aggregatū, scilicet vt sit fili⁹ dei in virtute sanctificationis, intelligim⁹ ad partem spiritus spectare principaliter sanctificare, non q̄ caro Christi expers esset sanctificatione virtutis (quā tactu carnis sue sanctificauerit aquas pro baptisimo ⁊ tactu manus reddiderit sanitatē) sed quoniā caro Christi hoc ipsum secundario ⁊ ex spiriuali vir-

Ientaculi secūdi quæstio prima.

tute habebat, spiritus autem principaliter ex proprio genere scilicet esse spirituali sortitus est.

¶ Tertium est mysterium (scilicet quod propria auctoritate sanctificaret) aperte monstratur per primam partem aggregati predicati, scilicet filius dei: ex hoc enim quod predestinatus est filius dei in virtute sanctificandi, clare patet quod predestinatus est ut sanctificet propria auctoritate. filius quippe dei propria auctoritate que est sua deitas sanctificat, non minus quam pater: quum sit vnus et eiusdem nature et potestatis cum patre.

¶ Quartum mysterium est plenitudo sanctitatis. Et hoc enim quod non dicitur sanctus, sed in virtute sanctificationis, aperit talis tantaque sanctitas que non solum ipsum repleat in se, sed virtutem in eo ponat efficiendi sanctitatem in alijs: fuit enim Christus plenus gratie et veritatis non solum in seipso, sed de plenitudine eius omnes accepimus.

¶ Quintum mysterium est vniuersalitas sanctificationis. Ex hoc namque quod non dicitur sanctificationis bonorum vel illorum, nec animarum tantum aut corporum, nec rationalium tantum aut irrationalium, monstratur quod in eo est virtus sanctificationis omnium. Et veritas est: quoniam ut dicitur ad Ephe. primo, Deus proposuit in dispensatione plenitudinis temporum, instaurare omnia in Christo que in celis et que in terra sunt in ipso. Rursus ex eo quod non dicitur sanctificationis talis (puta secundum gratiam prophetie, aut secundum qualemcunque aliam specialem gratiam) sed simpliciter et absolute dicitur in virtute sanctificationis, aperit quod in eo est virtus sanctificatiua secundum omnem speciem sanctitatis. Ita quod huiusmodi virtus sanctificatiua est vniuersalis, et secundum omnes san-

Ientaculi secūdi quæstio prima xx.iii.

ctificationis species, et secundū omnia sanctificabilia: est siquidē caput sup omnem ecclesiam tam terrestrem quam celestē, et hominum et angelorum: ut dicitur ad Ephe. i. et Colo. ij.

¶ Sextum mysterium est tempus quo incepit sanctificatio hec, dum dicitur ex resurrectione mortuorū: hoc est ex resurrectionē nō qualicumq; sed a mortuis (genitiuus enim pro ablatiuo a grecis ponit) iuxta supra inductum verbum Ioan. nondum erat spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorificatus. In cuius signum, primo die resurrectionis dedit spiritum sanctum discipulis insufflando in eos dicens, accipite spiritum sanctum: et dedit potestatem remittendi peccata. Nec propterea intelligas ante resurrectionē Christi defuisse virtutem sanctificandi aut sanctificationē ipsam (quoniā prius sanctificationis opera multa dominus effecerat) sed quia principaliter, manifeste et vniuersaliter prior ordinata est sanctificatio exercenda a tempore resurrectionis. Principaliter quidem: quia sanctificationes priores erāt quasi dispositiōes seu vie ad sanctificationē vniuersalem futurā post resurrectionē. In cuius signū, etiā ipsi apostoli quamuis mūdi ex sermone Christi, adhuc ceci erant nō intelligētes scripturas: sed in die resurrectionis aperuit illis dominus sensum ut intelligerent scripturas. Manifeste vero: quia tunc manifestata est virtus Christi ex gloria resurrectionis. Vniuersaliter autem: quia in oēs gentes ex tunc salus predicanda et conferenda ordinata est: ut patet in euangelio.

¶ Septimum mysterium est cōcausa sanctificationis, quæ scilicet resurrectio ipsius ordinata est cōcau

Ientaculi secūdi quaestio prima.

sa sanctificationis: vt scilicet filius dei ⁊ p̄pria auctoritate ⁊ ministerio p̄prie resurrectionis sanctificaret, nam sicut mortem nostram moriendo destruxit, ita vitam resurgēdo reparauit. Est siquidem ip̄us resurrectio causa vite nostre, tū anime: q̄a surrexit p̄pter iustificationem nostrā, tū corporis: q̄a saluatorem expectamus q̄ reformabit corpus humilitatis nostre configuratū corpori claritatis sue. Dū ergo dixit ex resurrectione mortuorū, duo notauit mysteria: temporis scilicet quo sanctificatio quasi maturus fructus haberetur: ⁊ cōcause, qua resurrectio in dignitatem cōcausandi sanctificationem eleuata est.

Octauū mysteriū est integritas spiritualis esse, quando q̄dē ex resurrectiōe effectū est corpus Christi spirituale, iuxta apostoli sententiam, i. ad corin. xv. habuitq; ex tūc saluator esse spirituale integrū: hoc est secundū omnes nature assumpte partes.

Manifestaturq; hinc, q̄ filius dei secundū spiritū redundantē iam ex resurrectiōe in corpus secundū esse spirituale cōsummatū ex resurrectione, p̄ordinatus sit sanctificator. Dicens itaq; ex resurrectione mortuorū, tria dixit mysteria: t̄pis quo quasi fructus maturus sanctificatio haberet: causalitatis, q̄ in dignitatem cōcausandi sanctificationem resurrectio eleuata est: ⁊ integritas qua cōsummatū est esse secundū spiritū per redundantiam ad corpus.

Ex his tribus iunctis prioribus surgit mysteriū novū, q̄ sanctificare conuenit Christo ex diuina aeterno p̄destinatione secundū vtrāq; naturā: diuinam scilicet ⁊ hūanam non qualemcūq; sed gloriosam, vt vere impletam cognoscātur causam ab

Ientaculi secūdi quæstio prima xxv

euangelista assignatā quare nondum erat spiritus
datus quia Iesus nondū erat glorificatus: hoc est
siquidē quod hic docet apostolus, dicens q̄ prede
stinatus est filius dei sanctificator ex resurrectione
a mortuis, qua p̄culdubio glorificat⁹ est. Spectat
reliqua quattuor mysteria ad qualitatem resurgētis
ad sanctificandū, non enim posita sunt hec verba,
Iesu Christi dñi nostri, ad quasi circunloquēdū re
uerenter illum q̄ resurrexit: sed quū facile p̄ pronō
men substantie potuisset dicere ex resurrectione eius
si tantū significare voluisset de cuius resurrectione
loquitur, sicut p̄ verbū mortuoz significauit de qua
resurrectione loquebatur, elegit apostolus tot titulos
apponere, vt ⁊ quis ⁊ qualis ex resurrectione p̄
paratus sit sanctificator monstraret.

Decimū igitur mysteriū monstrat p̄ nomen Ie
su: quo nō solum q̄s monstratur, pro quanto est no
men proprium, sed qualis, pro quanto a saluatiōe
impositum illi est: vt dixit angelus ad Ioseph. Sur
rexit q̄ppe ad sanctificandū Iesus, hoc est saluator
quū deuicta morte vniuersum genus humanū sal
uauit, vitam illius inchoando in propria vita cor
porali immortali impassibili ⁊c. vere etenim imple
tum tunc est illud, ps. Saluauit sibi dextera eius: q̄
niam ipse dei filius p̄ suā animā quasi iunctam dex
teram saluauit sibīpsī corpus proprium viuificādo
⁊ dotibus q̄ttuor ab apostolo explicatis i. ad Cor.
xv. glorificādo. ⁊ vere si Christus resurrexit, ⁊ nos
resurgemus: vt ibidem dicitur.

Dundecimum mysterium regie dignitatis mon
stratur p̄ nomen Christi. Vere siquidem puenit in re
gionē valde distantē (vt pote in regionē glorie eter

D

Lentaculi secundi quaestio prima

ne) accipere sibi regnū quū vnctus est vnctiōe glorie sup omnes reges: oportuit siquidem Christum pati hec (scilicet iniurias et mortē) et ita intrare resurgendo in gloriam suam. Incepisse ergo regnū Christi ex sua resurrectione monstrat apostolus, quum p̄ destinatum ipsum dicit sanctificatorē ex resurrectione qua surrexit Christus: sicut etiā ex tunc incepit executio p̄summate saluatiōis quū surrexit Iesus. ¶ Tunc quoque incepisse dñum eius, duodecimū mysteriū aperit dicendo dñi. Qui enim prius venerat ministrare, subijci et mori, surrexit dñs, dicens, data est mihi omnis potestas in celo et in terra. Non quod prius nō fuerit dñs (quum vere dixit, vos vocatis me magister et dñe, et bene dicitis, sum etenim) sed quod prius secundum humani corporis officia nō venerat dñum exercere sed subiectionē, surrexit omni ex parte dñs: quum implet illud, Dñs regnauit, de corem glorie corporalis indutus est.

¶ Noster demum mysterio ultimo dicitur: nō quod alijs aut aliqd eximat ab illius dñio (de quo scriptum est, omnia subiecisti sub pedibus eius) sed quia peculiari modo dñs noster, hoc est fidelium est: tū quia dñatur in nobis quia voluntates nostras subijcimus illius mandatis: tum quia cultu fidei, spei ac caritatis gaudemus atque gloriamur in et de ipsius dño. ¶ fructus ergo resurrectionis dñice p̄ li noster notat: ut nō quasi inanis aut in tempus longinquum fructificatur surrexerit, sed surrexit dominus noster, ut statim nos habuerit, ut nunquā nos omnino deseruerit. ¶ Predestinatus est ergo filius dei secundū sp̄m, ut sit fili⁹ dei in virtute sanctificationis ex resurrectione qua a mortuis surrexit Iesus christus dñs noster.

Ientaculi secūdi quæstio prima xxvi

Perspice lector in duabus explanatis sententijs collectā ab apostolo materiā euangelij de filio dei dum ⁊ trinitatis ⁊ incarnationis ac incarnati vbi tā secundum humilitatis quā glorie statum ⁊ sanctificatiue v̄tutis ac per hoc sacramentoz mysteria posuit. Et ne qd remaneret intactum, subiungēdo tertium relatiuum, totam complexus est euāgelij materiā. Nam vbi de capite collegerat, ad ecclesiam ipsius Christi corpus descendit: oportet enim euāgelizare quoq; vnam sanctā in Christo ecclesiam vt patet in symbolo. **Q**uinq; autē vt breuiter prestringam⁹ de Ecclia proponit. Primo iunctiōnem cū Christo, nō qlitercūq; sed depēdendo ab ipso, dicens p̄ quē iungitur enim ecclesia Christo vt capiti, ⁊ ab ipso pendet vt a capite pendet corporis vita. Secundo dona Christi in ecclesia, ⁊ communia toti ecclesie, dicens accepimus gratiam, ⁊ dona quibus diuersa membra seu gradus diuersi sunt in ecclesia, dicens ⁊ apostolatum, in hoc enim primo gradu reliqui subintelliguntur. Tertio finem intrinsecum p̄pter quē distribuuntur gradus ac dona in ecclesia dicens ad obediendum fidei. Vbi fides non quē sine operibus mortua est sed formata que per dilectionem operatur, posita est finis: nam obedientia fidei non est vbi fides mortua est: voluntate enim renuente obedire fidei que diligendum deum super omnia monstrat, non mouetur homo ad obediendum fidei. **R**ursus vnitās fidei monstratur ex singulari numero: ⁊ non vt vnusquisq; in sua fide saluet̄, sed obediatur fidei vni. Quarto indiuisionē vniuersalis ecclie apit. **E**x conāq; qd nō in vna tantū natione sed in omnibus

¶

Ientaculi secūdi quæstio prima.

gentibus ad hoc vnum, vt scilicet obediāt fidei vni, gratiā vnam ⁊ apostolatū vnum accepimus, cōsequens est vt vna atq; indiuidua sit vniuersalis ecclesia Christi in omnibus gentibus: iuxta verbū dñi, fiet vnum ouile ⁊ vnus pastor. Quinto finem extrinsecum, pro nomine eius: tota enim ecclesia ordinatur ad gloriā dñi Iesu Christi, nec sunt apostoli, doctores, protectores ⁊c. pro gloria ppria, sed pro gloria filij dei. Habes ergo summarie ex vbis apostoli totam euangelij materiam, quā intendebat Romanis proponere.

Ad ea que tanquā difficultantia materiā inducta in principio sunt, nō est confutādo sed explanando summarie dicendum, q̄ licet nō admittatur q̄ q̄ referat filiū dei absolute, vt predestinatus sit filius dei absolute, admittit̄ tamen vt q̄ referat filium dei factum secundū carnē ex semine David: hoc est filiū dei vt est fili⁹ hominis. Nec ē incōueniens vt illa triplicitas relativi sic ordinetur vt semp̄ crescat, referendo immediate antecedēs in quo etiā prius antecedēs clauditur, hoc est vt primū q̄ referat filium dei, secundū q̄ referat eundē factū secundū carnē, tertium vero p̄ quē referat eundē nō solum factum secundū carnē, sed predestinatum ⁊c. Nec inconuenit diuersas eundem textum habere expositiones etiam secundum sensum literalem: quoniā author sacre scripture est spiritus sanctus, q̄ plures simul sensus intendere potest.

Unde autē varietas ipsius textus emerferit, non apparet. Quod enim ex translato de non contigerit manifestat diuersitas textus etiam apud Grecos, nam apud vulgariū legitur predestinatus, ⁊ apud

Ientaculi secūdi quæstio secūda xxvij
origenē destinatus. Ut cūq; sit, text⁹ verificat̄ vtro
q; modo: vt patet ex dictis. Nec de prima q̄stioe.

Circa secundā questionē de verbis Jo⁹
an. q non ex sanguinibus &c. ambi
guitas occurrit primo an vna & eadem gene
ratio neget̄ p tres negatiōes, nō ex sanguinib⁹ neq;
ex voluntate carnis neq; ex voluntate viri, an singu
lis negationibus respondeant singule generatiōes.
Nam si vna eademq; generatio per omnes nega
tur, inutilis videtur multiplicatio tot causarū: ad
quid enim opus est miscere in euangelio naturalē
hominum natiuitatem prouenire non solum ex san
guinibus, sed etiam ex voluntate carnis & ex volun
tate viri? Si vero tres generationis species descri
pte dicuntur, falsum apparet, ex eo q; generatio ex
voluntate carnis, nō est diuersa a generatiōe ex san
guinibus: cōcupiscentia q̄ppe carnis nō aliter gene
rat filios quā p p̄mixtionē carnalē maris & femine.
Secundo an vna eadēq; volūtas sit volūtas car
nis & voluntas viri. Nā si locutio ista p̄pria est, o
portet ex vna p̄te vnā fateri voluntatē, quū nō inue
niant̄ in toto genere hūano diuersæ species volūta
tū (quāuis em̄ animalis appetitus multiplicet̄ in
plures species, voluntas tamē nō multiplicat̄) & ex
altera parte nullā dicere voluntatē carnis: q̄a volū
tas in sola ratione est, & appetitus est ratiōalis, &
nō carnalis seu sensibilis. Si vero nō curandū cre
dit̄ de proprietate nominū, & due voluntates quasi
duo appetitus distincte dicunt̄ (ratiōalis scilicet q̄
proprie vocat̄ voluntas, & sensibilis, q̄ appellatus
est voluntas carnis) tūc sententia teneri potuit, sed
lingua cohibenda erat: quod p̄cul ab euangelista eē